

Jan Charytański

"Kirche Gottes - Kirche der Menschen : Ziel, Ansatz und Praxis des Unterrichts in Kirchengeschichte",
Winfried Blasig, München 1969 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 41/3, 211-212

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

bliskiego do odległego, od łatwego do trudnego, od widzialnego do niewidzialnego, pomocą są aktualne wiadomości, współczesne wiersze, pełne wyrazu fotografie. Łączenie teorii z praktyką, pojętą głównie jako źródło poznania, jest zasadą przeprowadzaną konsekwentnie.

Dla zilustrowania powyższego niech posłuży bardzo pobieżny przegląd początkowych lekcji. Punktem wyjścia pierwszej lekcji jest zapoznanie się z fotografiami dwóch przeciwstawnych światów: potrzeby i nudy. Następuje rozmowa o ludziach potrzebujących pomocy we własnej parafii, podczas której wyłania się pomysł zaproszenia siostry parafialnej pracującej w duszpasterstwie charytatywnym. Podczas gdy dwie dziewczynki idą z zaproszeniem, pozostali ustalają pytania dla siostry. Druga lekcja obejmuje wywiad klasy z siostrą; pytania dotyczą jej personalii i pracy. Dalsza część lekcji przebiega w grupach na dyskusji w oparciu o dokonany wywiad. Następną godziną to wykonanie podjętego zadania: cała klasa udaje się z katechetą do położonego na terenie parafii przytułku dla bezdomnych. Tu uczniowie wykonują krótkie przedstawienie, wyuczone w szkole, a przeznaczone właściwie dla rodziców, rozmawiają, wręczają uprzednio przygotowane prezenty, składają świąteczne życzenia.

W teczce dla ucznia na kartkach znajdują się związane z powyższą tematyką teksty, wiersze, fotografie, pytania do zastanowienia się itp., z tym, że na czystych kartkach uczeń powinien umieszczać dalsze ilustracje, fotografie oraz własne teksty.

Jakkolwiek katechezy te są zasadniczo wiernym odbiciem przebiegu całej lekcji, autor sam przestrzega przed korzystaniem z nich w sposób więcej czy mniej dosłowny. Przekazuje je jako materiały powstałe w konkretnym czasie, miejscu, dla określonych uczniów; w innym środowisku aktualną pozostanie jednak ich podstawowa zasada, aby treści Ewangelii przyswajać przez własny czyn i związane z nim przeżycie. W realizacji tej zasady książka pragnie być jedynie wzorem, a można dodać, że jest wzorem niezmiernie interesującym i ukazującym wielkie możliwości łączenia katechizacji z życiem.

Ks. Stanisław Rejmoniak OMI, *Obra*

Winfried BLASIG, *Kirche Gottes — Kirche der Menschen. Ziel, Ansatz und Praxis des Unterrichts in Kirchengeschichte*, München 1969, Kösel—Verlag, s. 316.

Ten tom bogaty w strony, a jeszcze bardziej w treść, stanowi rozprawę habilitacyjną W. Blasiga, obecnie docenta Instytutu Katechetyki i Homiletyki w Monachium. Autor sięgnął po temat najbardziej zaniedbany we współczesnej katechetyce. Odwrócenie się od historii Kościoła wiąże się z niechęcią uczniów do historii instytucji Kościoła, jak również z koncentrowaniem się katechezy powojennej na założeniach ruchu kerygmatycznego nie potrafiącego znaleźć właściwego miejsca dla historii Kościoła w ramach tak pojętej katechezy, czy wreszcie z niepewnością samych katechetów odnośnie do celowości tych lekcji. Autor dostrzega w historii Kościoła niezbędne uzupełnienie biblijnej i dogmatycznej nauki o Kościele. W pracy swej pragnie ukazać zarówno tę konieczność, cel jak właściwe podejście do tego trudnego materiału.

W pierwszej części autor na podstawie badań ankietowych analizuje stosunek uczniów do historii Kościoła i przedstawia dotychczasowe ujęcia tego przedmiotu.

Autor pragnie historię Kościoła wmontować organicznie w katechezę kerygmatyczną. Toteż w drugiej części analizuje pojęcie przepowiadania, istotę katechezy, eklezjologię katechetyczną. Jednocześnie jednak zastanawia się

nad filozofią historii. Na podstawie analizy teologicznej i filozoficznej zestawia ze sobą lekcje historii i katechezę historii Kościoła dla uchwycenia podobieństw i istotnych różnic. Wreszcie analizuje uwarunkowanie psychologiczne nauki historii na różnych etapach rozwoju dziecka.

Trzecia część książki została poświęcona zagadnieniom teologicznym historii Kościoła. Autor analizuje stosunek historii Kościoła do historii zbawienia. Rozpatruje wzajemność Boga i człowieka w historii, związek między Kościołem a światem, by wreszcie zwrócić uwagę na charakter eschatologiczny historii Kościoła. Szczególnie troskliwie zastanawia się nad problemem zła i krzyża w życiu Kościoła. W oparciu o te analizy ustawia wychowanie wiary jako istotny cel nauki historii Kościoła w katechezie. Ośrodkiem jej nie jest jednak instytucja Kościoła, ale sam Bóg w Jezusie Chrystusie dokonujący zbawienia świata. Nauka ta ma otwierać dzieci na wezwanie Boże tkwiące w wydarzeniach historycznych. Stąd historia Kościoła jest zawsze interpretacją teologiczną wydarzeń historycznych.

W czwartej części omawia autor zagadnienie postaci świętych w nauce historii Kościoła. Analizuje różne formy interpretacji hagiograficznych od legend aż do biografii „areligijnych”. Szukając jednak roli życiorysów świętych w katechezie, właściwego światła szuka w pojęciu teologicznym chrześcijańskiej świętości, jej roli w życiu Kościoła zwłaszcza jako znaków wiary i typów postaw chrześcijańskich. I na tym odcinku nie pomija psychologicznych analiz potrzeb i możliwości uczniów w zależności od ich wieku.

Autor porusza również zagadnienia bardziej bezpośrednio dotyczące samej katechez. Poświęca im piątą część. Naczelną zasadą, według autora, jest wybór materiału, a nie kursoryczna całość historii Kościoła. Dobrany według możliwości dziecka materiał powinien być egzemplaryczny, to znaczy ukazywać to, co jest charakterystyczne dla danej epoki czy danego problemu historii Kościoła. W klasach niższych (I—IV) najbardziej nadają się postacie świętych jako typy chrześcijańskich postaw. W klasach wyższych szkoły podstawowej (V—VIII) można już planować pewną periodyzację i ukazanie bardziej całościowe. Tu właśnie należy zwrócić uwagę na podsuniecie postaci typowych dla poszczególnych okresów historii Kościoła. Na obu tych poziomach dochodzi jednak przede wszystkim o postacie i postawy duchowe istotne dla współczesnego Kościoła. Na poziomie szkoły średniej następuje pogłębienie poprzez zetknięcie ucznia ze źródłami, ze studium biograficznym. Mają one na celu oświetlenie egzystencji chrześcijańskiej.

Jak zaznaczyłem na wstępie, książka obecnie omawiana jest pracą naukową. Stanowi to jej ogromne bogactwo. Autor nie schodzi do płaskiego praktycyzmu. Każdy z omawianych problemów znajduje szerokie i naprawdę źródłowe oświetlenie zarówno teologiczne, jak i filozoficzne czy psychologiczne. Wszystkie wskazania autora posiadają również bogate zaplecze bibliograficzne. Trzeba jednak stwierdzić, że lektura tej pozycji nie będzie łatwą dla przeciętnego katechety praktyka. Natomiast można ją gorąco zalecić wszystkim profesorom katechetyki, autorom podręczników, czy też pracującym nad programami katechizacji.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Helmut SCHOECK, *Kleines soziologisches Wörterbuch*, Freiburg i Br. 1969, Vrelag Herder, s. 378 (*Herder-Taschenbuch* 312/313).

Słownik zawiera 532 hasła nie tylko z dziedziny ściśle socjologicznej, ale również z zakresu pedagogiki, medycyny, psychologii, prawa, kryminologii, teologii, historii itp. Hasła z innych dziedzin nauki mają jednak związek z socjologią i są w niej używane, co autor stara się wykazać przy omawianiu.